

Veel willekeur bij wet Bibob

Geplaatst: 12 januari 2012 19:57, laatste wijziging: 12 januari 2012 20:15

Jacqueline Steenwijk

DEN HAAG - Het kabinet wil de Wet Bibob uitbreiden naar onder meer de vastgoed- en evenementensector. Malafide ondernemers moet zo het werken onmogelijk worden gemaakt. Advocaten en hoogleraren zetten hier grote vraagtekens bij. 'Dit is een handhavingsmiddel geworden.'

Coffeeshop Checkpoint in Terneuzen geldt als het voorbeeld voor wat er kan gebeuren als de Wet Bibob wordt ingeschakeld. Het was succesvol, de grootste coffeeshop van Nederland met ruim tweeduizend klanten per dag, tot het op last van de burgemeester in 2009 werd gesloten. Er was tot tweemaal toe een grotere hoeveelheid drugs aangetroffen dan wettelijk is toegestaan. En dan voldoet een ondernemer niet meer aan de integriteitseisen van de Wet Bibob.

'Ja dank je de koekoek', zegt een woordvoerder van de Bond van Cannabis Detaillisten. 'Eerst staan ze toe dat er in plaats van een aantal kleine shops een grote supermarkt ontstaat. En vervolgens zeggen ze dat je er geen handelsvoorraad voor mag hebben. Zo lust ik er nog wel een paar.' 'Dit heeft niets meer met integriteit van ondernemers te maken. Dit is een handhavingsmiddel geworden. De hele coffeeshopsector wordt zo de nek omgedraaid', zegt advocaat Maurice Veldman, de huisadvocaat van de bond.

De Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) werd in 2003 ingevoerd om te voorkomen dat overheden via vergunningen ongewild criminele activiteiten ondersteunen zoals het witwassen van zwart geld of belastingontduiking. Zodra het risico op misbruik van de vergunning groot wordt geacht, mag een burgemeester de vergunning weigeren of intrekken.

Aanvankelijk gold de wet voor risicovolle sectoren zoals de seksindustrie, de horeca en de coffeeshophouders. Eind deze maand bespreekt de Tweede Kamer een verdere uitbreiding van de wet met onder meer de vastgoed- en evenementensector. Voor al deze sectoren geldt straks dat overheden de integriteit van iedere ondernemer kunnen laten onderzoeken.

complete willekeur

In de praktijk zien advocaten, coffeeshophouders en Koninklijke Horeca Nederland vooral 'complete willekeur'. 'Op het moment dat er een aanleiding is om de integriteit van een ondernemer te onderzoeken, dan is het een goed instrument. Maar sommige gemeenten slaan helemaal door. Die halen iedere ondernemer door de Bibob', zegt een woordvoerder van Koninklijke Horeca Nederland.

Bovendien is het aan de betreffende burgemeester om te bepalen of hij een vergunning intrekt of niet. Zo wordt in Noord-Brabant de ene na de andere coffeeshop gesloten omdat er te veel handelswaar is aangetroffen. Maar er zijn ook gemeenten waar burgemeesters er bewust voor kiezen het Bibob-advies naast zich neer te leggen. 'Die zeggen dat het hebben van een voorraad nu eenmaal inherent is aan het runnen van een coffeeshop. Dat is ook meer logisch. Je kunt als overheid niet zeggen dat je het wel mag verkopen, maar niet mag inslaan', zegt advocaat Veldman.

Ook zijn er vraagtekens te zetten bij de betrouwbaarheid van de Bibob-adviezen. Zo veegde de Raad van State in 2008 een Bibob-advies als 'ondeugdelijk' van tafel. Het Landelijk Bureau Bibob betichtte een Groningse seksexploitant van vrouwenhandel, belastingontduiking en illegaal wapenbezit. Volgens de rechters was er geen enkel bewijs op grond waarvan het bureau deze verdenkingen hard kon maken. Maar op grond van dat advies dreigde hij wel de vergunning voor vijf sekspanden te verliezen. De man kreeg in 2010 een schadevergoeding toegezegd.

risicovol

'Een vermoeden is al genoeg', bevestigt hoogleraar bestuurlijk sanctierecht Henny Sackers aan de Radboud Universiteit. Hij maakt zich zorgen om de nieuwe uitbreiding van de wet die het kabinet voorstaat. 'Dat je de vastgoedsector als risicovol bestempelt is na de bouwfraude begrijpelijk. Maar de evenementensector? Dat loopt uiteen van Koninginnedag, de Vierdaagse van Nijmegen tot het zomercarnaval in Rotterdam. Gaan we die nu ook allemaal screenen?'

Volgens hem is de handhavende taak van de burgemeesters aan het doorslaan. 'Denk aan gebiedsverboden voor jongeren, uithuisplaatsingen bij huiselijk geweld, dat zijn ook allemaal voorbeelden waarbij de burgemeester een verstrekkende beslissing neemt, zonder dat er een rechter aan te pas komt. We moeten oppassen dat we het bestuursrecht niet gaan misbruiken, omdat we het strafrechtelijk niet rond krijgen.'